

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK XLI

6/2007

Útěk z města

Město, nebo obecněji řečeno urbánní prostor, je prostředím, které si člověk vytvořil k tomu, aby lépe přežil. Ve vývoji lidstva sehrávalo vždy důležitou roli, která se během času, pochopitelně, měnila. V každém případě však koncentrace lidí na poměrně malém prostoru vedla k dělbě práce a nastartování průmyslového rozvoje. Dodnes se možno dívat na města jako na centra ekonomiky a moci ve srovnání s jejich rurálním zázemím.

Z historické perspektivy se město zdá být systémem, jehož vývoj je řízen převážně pozitivními zpětnými vazbami. Procesy koncentrace ekonomiky a moci vedly zpravidla k dalšímu nárůstu jeho obyvatel, většinou na úkor venkova. Růst měst a vyliďňování venkova jsou tedy komplementárními procesy včetně polarizace příslušných životních stylů. Městský se až donedávna považoval za nadřazený venkovskému.

Tento systém se však dostal do bodu, kdy město začíná být už tak velké, a prostředí v něm tak vzdálené prostředí člověku fylogeneticky přirozenému, že žít ve městě se už nemusí považovat za výhodu. Otázkou ale zůstává, zda koncentrační trend lze zvrátit v tom smyslu, že by se města začala „rozpouštět“ ve svém rurálním zázemí.

Monotematické číslo Životního prostředí se zabývá odchodem lidí z měst za lepším prostředím. Soustřeďuje se přitom na jeden z aspektů vztahu rurální-urbánní prostředí, a to na proces suburbanizace. Použijeme-li ekologickou metaforu, lze se na „styčný prostor“ mezi městem a venkovem dívat jako na ekoton svého druhu. A stejně jako každý jiný ekoton, i suburbánní krajina je v poslední době charakterizována velmi dynamickými procesy. Jednotlivé příspěvky jsou zaměřeny na hodnocení těchto procesů z pozic různých disciplin, především prostorové sociologie a geografie.

Jan Těšitel

Obsah

- P. Gajdoš:** Odchod lidí z mesta – prechodný či trvalý stav na Slovensku? 285
- K. Moravanská:** Lokálne spoločenstvá a proces suburbanizácie 292
- P. Podolák:** Geografické aspekty suburbanizácie a priestorový pohyb obyvateľstva ... 298
- M. Ouředníček, I. Bičík, J. Vágner:** Suburbanizace v zázemí Prahy 303
- M. Novotná:** Druhé bydlení na Plzeňsku 309
- M. Konvička:** Městská a příměstská krajina – historie, současnost a vize budoucnosti 316
- F. Petrovič, P. Bezák:** Zafázenosť Západných Tatier v okolí Chaty pod Náručím rekreačnými aktivitami 322
- R. Kanianska, A. Fabricius, L. Marcinátová, J. Wall:** Environmentálna efektívnosť vybraných ekonomických sektorov na Slovensku 325

Aktuality

- J. Švajda:** Vplyv lyžovania na prírodné prostredie chránených území 283

Esej

- K. Ravasová:** Vidiek a mesto – tradície a pokrok 330
- T. Hájek:** Vidiek a mesto – tradície verus pokrok 331

Recenzie

- P. Nováček:** Živá planeta, aneb sto omylů Václava Klause . 332
- J. Drdoš:** Vysokohorská krajina Tatier 334

Contents

P. Gajdoš: Departure of People from Town – Temporary or Permanent State in Slovakia?	285
K. Moravanská: Local Communities and the Process of Suburbanization	292
P. Podolák: Geographical Aspects of Suburbanization and Spatial Movement of Population	298
M. Ouředníček, I. Bičík, J. Vágner: Suburbanization in the Hinterland of Prague	303
M. Novotná: The Second Housing in the Plzeň Region	309
M. Konvička: Urban and Suburban Landscape – History, the Present and Vision of the Future	316
F. Petrovič, P. Bezák: Load of the Západné Karpaty Mts in the Vicinity of the Chalet Chata pod Náružím	322
R. Kanianska, A. Fabricius, L. Marcinátová, J. Wall: Eco-Efficiency of Selected Economic Sectors in Slovakia	325
News	
J. Švajda: Impact of Skiing on Nature Protected Areas	283
Essays	
K. Ravasová: Country and Town – Traditions and Progress	330
T. Hájek: Country and Town – Tradition versus Progress	331
Reviews	
P. Nováček: Living Planet or Hundred Errors of Václav Klaus	332
J. Drdoš: Higmountains Landscape of the Tatras	334

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME XLI

6/2007

Escape from town

Town or, more generally speaking, urban space is an environment designed by man with the aim to better survive. In human history it was playing an important role which changed during the time. Anyway, concentration of people in a relatively small space led to the division of labour and starting of industrial development. Up to now towns can be considered centres of economy and power, compared to their rural background.

Viewed from historical perspective, town could be considered a system development of which is driven mainly by positive feedbacks. The processes of concentration of economy and power led usually to further increase of its inhabitants, mainly at the expense of rural landscape. The expansion of towns and depopulation of the country are thus complementary processes, including polarization of styles of life, the urban style being considered superior to the rural one.

However this system has reached the point when town becomes so large and its environment so far from that which is phylogenetically appropriate to humans living, that living in town has ceased to be perceived as advantage. However, there is still a question open whether or not the concentration trend could be reversed in a way that towns begin to „desolve“ in their rural background.

The monothematic issue of the journal *Životné prostredie* deals with move of urban people to better environment. The attention is paid to one of aspects of the relationship between rural-urban environment, to the process of sub-urbanization. If we use an ecological metaphor we can view the „contact space“ between a town and a country as an ecotone of some kind. As in case of any other ecotone, as well the sub-urban landscape is recently characterized by rather dynamic processes. Particular contributions forming this issue are aimed at evaluation of these processes from the perspective of different disciplines, mainly spatial sociology and geography.

Jan Těšitel